

NARODNI DNEVNIK

Ishaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.
TELEFON STEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 18.688.

Pojasnilo in odgovor.

Včerajšnji »Slovenec« je v starem to-
mu odgovoril na naš sobotni uvodnik.
Kakor se strinja z našim poudarkom o
potrebi slovenske fronte in z izvajanjem,
ki so s tem v zvezi, tako pa ne more ra-
zumeči naše trditve, da napredni Sloven-
ci ne morejo iti skupno s SLS, če ta niti
za hip noče postaviti svojega klerikaliz-
ma v kot. Zakaj v tem slučaju tudi na-
predni Slovenci ne morejo zatajiti svoja
kulturno naprednejša načela.

»Slovenec« temu oporeka, ker niso li-
beralna načela, ki jih imamo v mislih
prav nič naprednejša od katoliških. Na-
sprotno so katoliška načela tako napred-
na, da se jih naprednejših sploh misliti
ni mogoče. Zlasti pa so važna ta načela
za evropsko civilizacijo, kakor sta to na-
glasila Coolidge in Hervé.

V zvezi s tem tudi ugovarja »Slove-
nec« našemu pozivu inteligenci, da si
ustvari na podlagi slovenske fronte last-
no stranko, če že ne more iti z eno ob-
stoječih strank. To je po »Slovenec« čis-
to nepotrebno, ker inteligenci ni po-
trebno, da je »klerikalnega« ali »libe-
ralnega« mišljenja, temveč zadostuje, da
je slovenskega. Potem bo videl, kje je
njegovo mesto in to je tam, kjer je ve-
čina slovenskega naroda — pri SLS. Ti-
soči slovenskih inteligentov so že našli to
pot, naprednost pa je zaslepljenje pri-
peljalo le na stran slovenske fronte.

Tako »Slovenec«.

Najprej moramo izjaviti, da smo rabi-
li besedo »klerikalna« le z ozirom na
dr. Hohnječev članek. Mislili smo, da s
tem ustrezamo točnosti in zato smo se
ga poslužili. O stvari sami pa sledeče:

Da ni treba biti inteligenci niti »kle-
rikalnega« niti »liberalnega« mišljenja,
temveč samo slovenskega, to se sicer
lepo sliši, a je praktično čisto nerabno.
Taka misel bi se mogla propagirati samo
za slučaj, da bi imeli tu res slovensko
stranko, ki bi tudi vodila samo vselo-
vensko politiko. Taka stranka pa SLS ni,
ker njeno načelo je še vedno, da je vsak
Slovenec tudi katolik in da je samo v
skladu s slovenskim programom, če se
ta krije s katoliškim.

Z drugimi besedami pa se pravi to,
da za Slovenca, ki ni teh nazorov ni me-
sta v SLS, če pa je, samo v tem slučaju,
če se odpoje svojim nazorom. Da pa je
taka zahteva nemoralna, je jasno in že
zato je tu potreba po stranki, ki se v slo-
venskem programu v glavnem sicer kri-
je s SLS, ki pa s svojim kulturnim pro-
gramom združuje vse one, ki se s katoli-
škim programom SLS ne strinjajo.

Takih ljudi je v Sloveniji dosti in jih
bo vedno in da ti ljudje ne stojijo v se-
danji borbi ob strani, smo napisali svoj
poziv. Iz tega le praktičnega motiva v
prvi vrsti. Iz istega motiva pa smo tudi
že opetovano pozivali SLS, da se laizira,
da ker je SLS to misel odklonila kot di-
skutabel, smo morali storiti korak dalje
in napisati svoj poziv.

Čeprav pa je že s tem naše stališče
docela utemeljeno, vendar še par pri-
pomb o naprednem kulturnem programu
in kar je v zvezi s tem.

Nikakor ne moremo priznati, da bi bil
katoliški program isto ko program SLS.
Za nas je merodajen samo program SLS,
ker ta se v našem političnem življenju
praktično udeležuje. Program SLS pa
čisto gotovo ni kulturno naprednejši od
programa moderne demokracije, ki ga
zagovarjamo mi.

Zašli bi mnogo predaleč, če bi hoteli
to podrobno utemeljevati, temveč zado-
stuje naj samo par pripomb. Smo za
popolno svobodo misli in smo zato proti
vsaki cenzuri, tudi duhovni. Smo za loči-
tev cerkve od države in tudi seksualno
vprašanje, ki postaja vedno važnejše, bi
svobodno reševali. Nasprotni smo hira-

Beograd, 17. februarja. Včeraj ob 2.
in tri četrt je sprejel predsednik radi-
kalnega kluba Ljuba Živković novinarje
v predsedništvu radikalnega kluba, jih
pogostil s črno kavo in jim izročil be-
sedilo sporazuma med narodno radikal-
no in hrvatsko seljaško stranko. Besed-
ilo sporazuma je tole:

Akt o sporazumu med narodno radi-
kalno stranko in hrvatsko seljaško
stranko.

Delegati narodne radikalne stranke
in hrvatske seljaške stranke so bili na
svojih sestankih 2. julija t. l. stalno za-
dovoljni, da konstatirajo, da zastopata
obe stranki popolnoma edino stališče v
pogledu temeljev naše države Srbov,
Hrvatov in Slovencev in da je izjava
vedstva hrvatske seljaške stranke v na-
rodni skupščini dne 27. marca t. l. ab-
solutna evolucija v politiki hrvatske se-
ljaške stranke, ker je priznala edinstvo
države, dinastijo Karadjordjevičev, —
toliko zaslužno za osvoboditev in zedi-
njenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, —
in ustavo, na čije podlagi obstoja en edi-
ni parlament za vso državo. Za narodno
radikalno stranko ima ta evolucija v
hrvatski seljaški stranki preudicijalen
značaj, ker predstavlja hrvatska selja-
ška stranka ogromno vičeno Hrvatov,
čijih sedanje umevanje temeljev države
si bodo kot edino zdravo v teku časa
osvojili, tako se nadejamo, tudi ostali
politični krogi v Hrvatski.

Na ta način so odpravljene težkoče, ki
so ovirale pravilni razvoj naše države.
Po podanih deklaracijah v narodni skup-
ščini od strani vodstva HSS, diktiranih
po dobljenem izkustvu, se more reči, da
sta dva dela v resnici enega naroda, ki
sta bila mnogo stoletij in pod tujo ob-
lastjo ločena, sedaj ne samo po faktu,
ampak tudi s prepričanjem in čustvova-
njem pod enim krovom, ki ga bosta za-
radi splošne blaginje skupno i hotela in
umela čuvati in braniti pred neprija-
telji.

Narodna radikalna stranka in hrvat-
ska seljaška stranka sta se našli druga
poleg druge, a to je v današnjih razme-
rah najsigurnejša pot, da se utrdi držav-
no edinstvo in da se ves narod popolno-
ma tudi duševno ujedini in povede k
napredku in blagostanju. Navezani druga
na drugo, na skupno delo in sicer na
čim trajnejše skupno delo, ker uživata
obe stranki zaupanje večine državljanov
v državi in predstavljata veliko večino
naroda, skleneta obe stranki s tem ak-
tom, da želita sestaviti skupno vladno
pod predsedništvom g. Nikole Pašića.
Ta vlada naj bi prevzela nase obveznost
za integralno izvrševanje ustave v drža-
vi, za izvajanje sedanjih in sprejetje no-
vih zakonov na temelju, ki je določen v
ustavi. Ustava naj se izvede na celo-
kupnem ozemlju kraljevine Srbov, Hr-
vatov in Slovencev brez vsakih izjem
tako, kakor to določa ustava za ustavno,
edino in nedeljivo kraljevino.

Poleg tega si obe stranki nalagata
dolžnost, da izvedeta veliko in razumno
štedenje v državi, da krepko delujeta za
unifikacijo zakonodaje, da vedno upo-
števata državljanske in politične pravi-
ce napram vsakemu korektnemu držav-

ljani in za svobodno upravo po cerkve-
nih občinah.

Mnenja smo, da ni danes važno, ka-
tero stališče je pravilnejše. Zadostuje,
če se ta razlika v nazorih konstatira, ker
se vidi iz tega, da ni mogoče združiti vse
v eni stranki.

Zato pametna ostati geslo Slovenije v
njem, da se za slovenske pravice, da
trajno delujemo korakati, toda skupno udar-
je nam namen je imel naš sobot-

Besedilo sporazuma.

ljani v državi, da se brigata za človeško
in pravično postopanje proti vsakemu
odstrani vseh predstavnikov oblastev.
Storili bosta vse, kar je treba, da se vr-
ši resna kontrola nad delovanjem držav-
nih nastavljenecov.

Posli, ki se morajo obaviti v narodni
skupščini bi bili tile: izvesti je treba
že predloženi zakon o tisku, zakon o
proračunskih dvanajstinah, o državnem
pravništvu, o ustroju sodišč, o sod-
nikih, o invalidih in zakon za osnovni
šolski peuk. Za prihodnje jesensko za-
sedanje skupščine se bodo pripravili,
in če bo le mogoče, predložili narodni
skupščini tile zakonski predlogi: pred-
log zakona o občinah, ki je poleg vsega
drugega potreben zaradi izenačenja za-
konov o občinah, različnih v poedinah
pokrajinah. V Bosni ni občin in jih je
treba ustvariti. Nadalje predlog o izpre-
membah zakona o uradnikih, s katerim
se bo izvršila redukcija uradnikov in
povečala plača onim uradnikom, ki osta-
nejo v službi. Povišati je treba število
let, ki se sedaj zahtevajo za doseg pen-
zije, ker je sedanjí desetletni rok za
penzijo mnogo prekratek. Načrt zakona
o izenačenju davkov, načrt zakona o
agrarni reformi, projekt zakona o regu-
liranju rek in izsuševanju močvirnatih
zemlje in kanalizaciji polj ter zakon o
vodnih zadrugah. Načrt zakona o obrt-
nih kreditih, ki je že predložen narodni
skupščini, naj se izglasuje v jesenskem
zasedanju.

Razen teh načrtov se mora bodoča
vlada brigati tudi za podpiranje in na-
predovanje brodarstva in rudarstva. Ko
bo ta program izvršen, bosta koalirani
stranki napravili nadaljnji program za
notranje delo.

Kar se tiče zunanje politike, naj se ta
nadaljuje v dosedanjem duhu napram
zaveznikom, velikim in malim, ki so ne-
posredno ali posredno pripomogli k te-
mu, da se ustvari ta država, za čije ob-
stoj in napredovanje si hočemo priza-
devati vsi. Ne vstrašimo se nobenih žr-
tev za prave potrebe njene vojaške mo-
či, dokler pomeni na svetu močna vojna
sila v državi edino jamstvo za njeno si-
gurnost.

V teku pogajanj so delegati ene in
druge stranke, ki sta se dogovarjali o
sporazumu, naglašali stalno eno vpra-
šanje kot resno oviro, da se pride do
končnega sporazuma. Med tem, ko so se
namreč zastopniki radikalne stranke ze-
lo trudili, da bi tudi stranka samostoj-
nih demokratov sodelovala pri delu za
sporazum, so delegati HSS izjavljali, da
bi sporazum za skupno delo bil nemo-
goč, če vztrajajo radikali pri tej svoji
težnji. Ker HSS ni odnehala od tega sta-
lišča, je bila radikalna stranka postavl-
jena pred alternativo, da sklene spo-
razum brez samostojnih demokratov ali
da ga vobče ne sklene. Ker pa so inte-
resi države nad vsemi interesi, in tudi
če bi obstojali še tako resni razlogi, ki
bi utemeljevali kak drug interes, so se
delegati narodne radikalne stranke
uklonili sili razmer, ki so bile močnej-
še od stališča in želji radikalne stranke.

Ta sporazum ni rezultat strankarskih
pogajanj in barantanja, temveč, če se
dobro premisli, rezultat globokega in
pravičnega pojmovanja narodnega in držav-
nega edinstva in onega medseboj-
nega zaupanja, ki je med obema stran-
kama v teku skupnih razgovorov po ma-
lem naraščalo in se toliko ojačilo, da je
bila ustvarjena možnost za njihovo bo-
doče skupno delo v vladi, v parlamen-
tu, pred krono in v narodu.

Dosti pogršk je bilo storjenih in do-
sti zablod smo preživeli, predno je pri-
šlo do tega zaupanja, ki je temeljni po-
gaj za uspeh tega našega sporazuma in

za vse naslednje delo koalicije dveh naj-
večjih strank v državi.

Ta spis o sporazumu ima štiri strani.
Dne 14. julija 1925. V Beogradu. M.
N. Trifković, I. r., M. S. Gjuričič, I. r.
Pavle Radić, I. r., dr. Benjamin Šuperi,
na, I. r., Ljuba Živković, I. r., dr. Nikola
Nikić, I. r.

PO OBJAVI BESEDILA SPORAZUMA.

Beograd, 17. febr. V zvezi s položa-
jem, ki je nastal po objavi besedila spo-
razuma med radikali in radičevci, je
predsednik radikalnega kluba Ljuba
Živković posetil ministrskega predse-
dnika Pašića. Za Živkovićem je ob pol 7.
zvečer posetil Pašića predsednik narod-
ne skupščine Marko Trifković in ostal
pri njem celo uro.

RADIKALNI KLUB NE MORE BREZ PAŠIĆA NITI DEBATIRATI.

Beograd, 17. februarja. Včeraj popo-
dne se je nadaljevala seja radikalnega
kluba. Prvi je povzel besedo Ljuba Jo-
vanović, ki je v kratkem govoru razlo-
žil potrebo, da se v klubu razpravlja o
objavljenem sporazumu med radikali in
radičevci. Predsednik kluba Ljuba Živ-
ković je izjavil, da tega ni mogoče že
danes storiti, ker ni Pašića na seji, tem-
več naj se ta razprava preloži na kako
kasnejšo sejo. Obvestil bo preje Pašića
o tej zahtevi Ljube Jovanovića in se z
njim domenil glede dneva, kdaj naj pri-
de na dnevni red razprava o sporazumu
med radikali in radičevci.

»SRBSKI SOKOL« V BEOGRADU USTANOVLJEN.

Beograd, 17. februarja. Te dni je bil
ustanovljen v Beogradu »Srbski Sokol«.
Minister Štefan Radić je noco ustanovlje-
nemu sokolskemu društvu nakazal pose-
bne prostore v šoli pri saborni cerkvi.
»Jugoslovenskemu Sokolu« je minister
dal na razpolago novo dvorano poleg
druge gimnazije. V vrstah »Jugosloven-
skega Sokola« je zavladalo zaradi te mi-
nistrove odredbe veliko ogorčenje, ker
se ta ukrep tolmači kot podpiranje ple-
menskega separatizma.

ZADOŠČENJE PELLEGRINETTIJU.

Beograd, 17. februarja. Predsednik
narodne skupščine Marko Trifković je
sinoči posetil dr. Ninčiča in se z njim
domenil glede odgovorov, ki jih mora
dati dr. Ninčič na razna vprašanja zu-
nanje politike, specielno tudi na vpra-
šanje dr. Hohnječa v sporu Štefan Ra-
dić - Pellegrinetti.

PRVI FALZIFIKATOR — OBSOJEN.

Berlin, 16. febr. Hamburško sodišče
je izreklo prvo sodbo nad madjarskimi
falzifikatorji. Obsojen je bil poročnik
Olschwary, ker je razširjal ponarejene
franke in ker je imel napačen potni list.
Obsojen je bil na štiri mesece temnice
in v povračilo stroškov.

REPARACIJSKA PLAČILA NEMCIJE ITALIJI.

Berlin, 17. febr. Po službeni statistiki
je Nemčija plačala Italiji po Dawesovem
načrtu od 1. septembra l. l. do 31. janu-
arja t. l. v blagu 23,324.000 zlatih mark.

KOLONIALNA VPRAŠANJA.

Rim, 17. febr. Včeraj se je pod pred-
sedstvom italijanskega delegata sestala
permanentna komisija za mandate v Si-
riji in Libanonu. Seja je bila kratka.

ARETACIJE BANČNIH RAVNATE- LJEV V ZAGREBU.

Zagreb, 17. februarja. V Zagrebu so
aretirali več bančnih ravnateljev, ki so
osumljeni več pregreškov pri poslova-
nju bank.

Dnevne vesti.

URADNIŠKA AKCIJA.

V pravem času, ko se ima izglasovati proračun so podvzeli državni nameštenci veliko akcijo za zboljšanje svojega mizernega položaja.

Kakor je jasno, da bi vlada morala uvaževati njih zahteve, tako je gotovo, da nimajo državni nameštenci pričakovati pravnobene uspeha, če ne bodo solidarni in če se ne bodo oprostili službovanja strankam.

Dokler se najde uradnik, ki se poslužuje stranke, da izpodrine svojega tovariša in dokler uradniška organizacija tako nekolateralno trpi, tako dolgo tudi uradniki za man upajo, da bo njih glas tako upoštevan kakor treba.

Ravno tako pa ni misliti na uspeh, dokler obstoje uradniški klubi po strankarski pripadnosti uradnikov.

Mislimo, da je moral vsakdo spoznati, da strankizem naših strank ni velik. Zato vidimo, kako skušajo stranke pomagati samo svojim pristojnim in na ta način razbiti enotnost uradnikov. In uradniki, ki mislijo, da je strankarstvo njih prva dolžnost, jim pri tem pomagajo.

Uradniška akcija bo zato uspela le, če bo uradništvo tako solidarno ko nekdanj in če se ne bo dalo motiti niti od naslovov, niti od slučajnega poedinega povišanja v višjo stopnjo in niti od strankarstva.

Brez tega pa bo tudi sedanja akcija samo trud za novo razočaranje. Mislimo pa, da je bilo teh že več ko dovolj.

— Zvišanje naročnine za pomožne centrale pri telefonskih naročnikih. Pošto ministristvo je zvišalo naročnine za pomožne (hišne) centrale pri telefonskih naročnikih. — Nova naročnina za pomožno centralo, ki ima 1 do 4 zunanjih ali notranjih stranskih postaj je na leto 500 Din, za centralo ki ima 5 do 10 stranskih postaj 800 Din in za centralo, ki ima več kakor 10 stranskih postaj 1200 Din. — Ker je direkcija prejela odredbo šele koncem meseca januarja t. l. jo ni mogla upoštevati pri odmeri naročnine za 1. polletje 1926. Po naknadni odredbi ministristva pa veljajo nove naročnine od 1. januarja 1926 za vse naročnike (stare in nove). Zato bo direkcija naknadno izterjala razlike med novimi in starimi naročninami.

— Novoimenovani železniški tarifni odbor se sestane dne 27. t. m. v svrhu revizije železniških tarifov za blago tranzitne tarife in pristajniške tarife.

— Pediatrična klinika se zgradi po odredbi ministristva za narodno zdravje v Zagrebu. V to svrhu je odobren kredit 1.800.000 Din.

— Propadanje Sarajeva. Društvo za promet tujcev v Sarajevu je sklicalo na 22. t. m. konferenco, ki bo razpravljala o propadanju Sarajeva.

— Zgradba kopališča na Delti. Sušaska mestna občina zgradi še do prihodnje sezone z vsem modernim komfortom opremljeno kopališče.

— Policijsko poverništvo v Varaždinu je bilo z dnem 15. t. m. ukinjeno. Vodstvo policije je prešlo zopet na mestno poglavarstvo.

— Nov list. Te dni začne izhajati v Vrhu nov list »Banatske Novine«. List bo obravnaval v prvi vrsti lokalna gospodarska vprašanja.

— Antimalarična postaja v Suhem polju. Ministristvo za narodno zdravje je vzpostavilo v Suhem polju postajo za pobijanje malarije.

— Higijenska razstava v Mariboru. Higijenski zavod kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani, priredi v okviru »Ljudske univerze v Mariboru« v času od 21. do 28. t. m. higijensko razstavo, ki bo nameščena v veliki kazinski dvorani. Razstavo otvorijo v nedeljo, dne 21. t. m. ob 11. uri inšpektor ministristva narodnega zdravja v Ljubljani g. dr. Katičič.

— Licenciranje bikov. V času od 10. februarja do 1. aprila se vrši toletno licenciranje bikov po vseh okrajih mariborske oblasti. Iz celotnega števila bikov se odberejo oni, ki povsem odgovarjajo namenu zboljšanja govedoreje. Pripuščanje nelicenciranih bikov je prepovedano in se kaznuje z denarno globo 10 do 250 Din. Zato je potrebno, da prižene vsakdo svojega nad 1 leto starega bika v pregled in morebitno licenciranje. Za najljepše bika so razpisane nagrade po 500 in po 400 Din ter številne manjše. Za nagradjene bika dobijo posestniki polno in polno sredstvo. Kot častno priznanje za »najboljše« najljepših bikov so določene diplomne ministristva za kmetijstvo in pohvalnice volikega župana. Ob priliki licenciranja se vrši povsod tudi kratko strokovno predavanje. Naj se zanimajo za to prireditelji, tudi oni gospodarji, ki sami nimajo bika. Največje važnosti je licenciranje bikov tudi za vsa občinska predstojništva. Med glavne naloge občin spada tudi skrb za zadostno število licenciranih bikov. Zakon določa v tem oziru sledeče: »Ako ne zadostuje v občini število spuščenih bikov, katere imajo za »biki« v splošno uporabo, dolžna je ista, da »akrbi za nabavo i vzdrževanje se potrebnih bikov.« S tem imajo občine velike izdatke. Zato naj pridobi vsako občina čimveč zasebnikov za držanje bikov, katerih je treba na vsakih 80—100 krav najmanj enega.

— Boj zoper žensko nemoralno modo v Skopju. Po Atenah letajo Pangolosovi pandurji z meril okrog in merijo dolgot ženskih kril. Pangalos je s tem proslavlja. Njegova slava ni dala miru Dokčeviću, ravnatelju ženske gimnazije v Skopju. Za moralnost svojih učenk vneti mož si je kupil merilo ter jel letati z njim po vseh razredih in meriti lastnoročno krila učenk. Odolej se ne sme prikazati nobena več s kratkim krilom v šolo. Bogzna, če je inšceniral Dokčević to stvar zgolj iz plemenitih nagibov v zaščito moralnosti?

— Bojazen naših ljudi v zasadenem osem-letu glede italijaniziranja priimkov. V vsej

Primorski, ki spada sedaj pod Julijsko Benetico, vlada radi znanega kraljevega dekreta o italijaniziranju priimkov na Tirolskem razburjenje. Ljudstvo se boji, da se raztegne dekret tudi na druge province.

— Narasčajoča brezposelnost. Za Trboveljsko premogokopno družbo se pričela tudi druga velika podjetja odpustati delavce. Tako je odpustil rudnik v Storah te dni nad 100 delavcev ter jih bo odpustil, kot se govori, v kratkem še več.

— Kongres esperantistov v Mariboru. Letošnji kongres jugoslovenskih esperantistov se vrši v Binkošti v Mariboru. Priprave so v polnem teku. Protektorat nad kongresom prevzame mariborski župan. Zanimivo je, da se bo vršila ob priliki kongresa za udeležence v mariborski frančiškanski cerkvi slovenska maša, pri kateri bo pridigoval duhovnik v esperantskem jeziku.

— Ameriški antialkoholiki soper kardinala O'Connella. Kot poročajo iz Newyorka, so ameriški antialkoholiki radi znane O'Connellove pridige, v kateri je kardinal izjavil, da se antialkoholiki pri svoji propagandi neopravičeno sklicuje na sv. Pismo, jako ogorčeni. Prohibicionisti poplavlja javnost slej ko prej s spisi, v katerih je v podkrepitvijo njihove teze vse polno citatov iz sv. Pisma.

— Draginjske doklade italijanskih oficirjev in podoficirjev bodo znižane za 50 odstotkov. Zadevni vladni dekret je že objavljen v italijanskem uradnem listu.

— Komunističen kongres strkovec. Te dni se je vršil v Manchestru kongres socialističnega podmladka. Izvzemši predsednika Sringhalla, so bili udeleženi sami učenci večinoma pod 15. letom starosti. Slo je namreč za ustanovitev lige, ki naj pobija skavtizem, glede katerega trdijo komunisti, da je nacionalističen pokret.

— Racija na okultistične knjige v sovjetski Rusiji. Nedavno je prepovedala sovjetska vlada okultistične seje ter razpustila vse okultistične krožke. Sedaj je šla korak dalje ter odredila, da se imajo uničiti vsi okultistični, spiritiistični in teozofični spisi. Dovoljena so samo dela, ki okultizem pobijajo.

— Velika redukcija gledaliških igrancev na Dunaju. Dunajski gledališki preživljajo težko krizo. Temu so krivi v prvi vrsti previšoki davki, ki jih morajo plačevati. Da se izognejo pretehti nevarnosti, da bi morala storiti to, k čemur je bilo primorano veliko število industrijalcev in obrtnikov, namreč znatni restrikciji ali pa celo popolnemu ukinitvju obratovanja, so sklenila podjetja reducirati igralsko osobe na minimum.

— Iz službe pri prosvetnem ministristvu. Dosedanji pomočnik prosvetnega ministra dr. Nikola Andrić odide kot redni profesor na zagrebško modroslovno fakulteto, na njegovo mesto bo najbrže imenovan dosedanji načelnik splošnega oddelka dr. Stepan Zujč. Načelnik oddelka za osnovne šole dr. Zigmund Čajkovec se vrne v svojo redno službo, na njegovo mesto pa pride baje dosedanji načelnik personalnega oddelka za Bosno in Hercegovino, Vučak.

— Promocija. Na beograjski univerzi je promoviral tehnik Lojze Poljanšek iz Zirov za inženirja gradbene stroke.

— Visoko odklikovanje dona Biankinija. Te dni je obiskal češkoslovaški konzul v Splitu don Juraja Biankinija ter ga obvestil, da mu je podelil predsednik češkoslovaške republike Masaryk najvišjo češkoslovaško odliko, red komanderja »Bolega leva«. Povedal mu je razven tega, da je naročil predsednik Masaryk, da se mu dnevno poroča o stanju zdravja njegovega prijatelja don Biankinija. Dasi še težko bolan, se je don Biankinij ginen naprisceneje zahvalil za pozornost predsednika češkoslovaške republike.

— Poslopje poljedelske razstave v Kairu pogorelo. Iz Kaira poročajo, da je uničil tam požar poslopje poljedelske razstave, ki je imela biti otvorjena dne 20. t. m. Požar se je razširil s tako naglico, da je pogorelo poslopje v 20. minutah do tal. Človeških žrtve ni bilo. Materijalna škoda je znatna, bila bi pa še večja, če bi se bili nahajali v posloplju za razstavni predmeti.

— Objavil ju je. Pred okrožnim sodiščem v Travniku se vrši te dni proces zoper Avdo Dautović. Lopov, ki je bil predkratkim odpuščten iz zeniške kaznišnice, je obtožen dvojnega umora. Odekal je svojemu očimu in njegovl ženi glave.

— Ponarejevalci novčanice vsepovsod Pariška policija je aretirala te dni šest rumunskih in ruskih begunciev, ki so hoteli razpečati v Parizu več tisoč falzifikatov angleških vrednostnih papirjev »Lena Goldfield«. Pri Alicante-u pa je razkrila španska policija pri nekom dozdevnem inozemcu stroj za izdeloski trgovce se vozi pogosto po trgovskih vane potvorjenih novčanice.

— Velikanski gledališki škandal v Bratislavi. Te dni je prišlo v bratislavskem gledališču »Thalia« pri predstavi veseloigre »Sluga dveh gospodov« do velikanskega škandala. Na koncu prvega akta je nastalo silno živžvanje in vpitje. Ob pričetku drugega akta pa je jelo občinstvo metati na oder celo stole. V akcijo je morala stopiti policija, ki je del demonstrantov odstranila iz gledališča, nakar se je igrala igra kljub temu do konca. Povod škandala je dalo dejstvo, da je bila igra iztrgana iz svoje časovne atmosfere ter vprizorjena v stilu, ki bi se dal označiti kot nekaka srednja pot med konstruktivizmom in cirkuško grotesko.

— Odeden aristokrat. Grofica Salm na Dunaju se je odpeljala k svojemu v Ameriki živečemu sinu na obisk. Ključke svojega stanovanja je izročila za čas svoje odsotnosti svojemu nekaku, baronu Nikolaju Erlangerju. Baron Erlanger je strasten kokainist. Izkoristil je zaupanje svoje tete ter prirejal v njenem stanovanju sestanke propadlih aristokratov-kokainistov in njihovih dobaviteljev kokaina, raznih tihotapecev iz najnižjih slojev. Vsi člani družbe so perverzni ljudje. Zato so prirejali pri svojih sestankih divje

orgije. Ker pa rabi baron Erlanger že od nekdanj mnogo denarja, ki ga na pošten način ne zna zaslužiti, je jel prodajati in zastavljati dragocenosti in mobilije svoje tete. Pri tem so mu pomagali taihotapci kokaina. Te dni je prišla policija stvari na sled ter vtaknila čedno družbo pod ključ.

— Pokvarjena mladina V 15. okraju na Dunaju je razkrila policija npravstveno sliko, ki ilustrira pokvarjenost današnje velikomestne mladine iz nižjih slojev. Neki 15 in polletni mesarski vajenec je zlorabil že več mesecev svojo komaj osemletno sestro. Pred par dnevi se je zgodilo to v navzočnosti njegovega 12-letnega brata, ki obiskuje mečnarsko šolo in ki je napravil potem na deklici isti polkuz. Oče otrok je umrl, mati pa je radi svojega poklica večinoma od doma, tako da so otroci prepuščeni po cele dneve sami sebi.

— Zagrebška občina v borbi proti alkoholizmu. — Zagrebška občina je darovala zagrebškemu mestnemu središču Saveza Trezvene Mladeži 5000 dinarjev kot enkratno podporo za borbo proti alkoholizmu.

— Jugoslovenski kinološki savez sklicuje I. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza na dan 11. marca t. l. ob 20. uri zvečer. Občni zbor se vrši z običajnim dnevnim redom v restavraciji »Ljubljanski dvor« v Ljubljani. Samostojne predloge je vložiti do 25. februarja t. l. na načelstvo, v roke g. dr. M. Pirca, odvetnika v Ljubljani. — Načelstvo.

— Anton Melik: Do Ohrida in Bitolja. V naši potopisni literaturi imamo malo knjig, ki bi bile tako zanimive kot je popis Melikovega potovanja po Južni Srbiji. Plastično in živo nam ne riše samo pokrajin, vasi in mest, marveč tudi ljudi, njih bomo in priprosto življenje, njihove šege in običaje. Skopje, Ohrid, Sv. Naum, Bitolj, Prilep, pa romantična vožnja po zaslihi ozkotirni železnici ali v vojaškem kamijonu med temi kraji so opisani tako prikupno, da knjižice, ki je okrašena z 12 slikami, ne odložimo preje, dokler je nismo do konca prečitali. Knjiga je izšla v založništvu »Jutrac« ter stane 16 dinarjev.

Ljubljana.

1 — Brna. Po stari pustni navadi bi bili morali po Ljubljani voziti na pustni torek slovitno brno. Podjetni veseljaki so že vse potrebno pripravili, oventali so že voz in dva para konj in so brno tudi že srečno pripeljali mimo magistrata do davnega urada. Tam pa je že čakal ekssekutor, ki je nesrečno brno zarubil, ker se ni plačala za letos veseljenega davka in davčnih zaostankov za leto 1925. Tako je ostal letos velik del Ljubljane brez brne in se je moral zadovoljiti z raznimi redutnimi mački in muckami.

1 — »Bajtar« starbena in kreditna zadruga uslužbenecv drž. železnice. r. z. z. o. z. vabi na drugi redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo dne 7. marca 1926 ob 8. uri 30 min. dopoldne v steklenem salonu kolodvorske restavracije v Ljubljani gl. kol. Dnevni red: 1. Poročilo načelnikstva 2. poročilo nadzornikstva; 3. odobritev letnega računa; 4. volitev načelnikstva in nadzornikstva; 5. sprememba pravil; 6. slučajnosti. — Zadruga knjižica služi za legitimacijo. — Načelstvo.

1 — Društvo Treznost v Ljubljani ima redno sejo v sredo, dne 17. t. m. ob 8. uri v brezalkoholni točilnici v Lattermanovem dvoredu.

1 — Dar. — »Društvo za gojitev treznosti v Ljubljani« je darovalo društvu »Treznost« v Ljubljani 200 dinarjev, za kar se mu najiskreneje zahvaljuje odbor.

LJUBLJANA V LETU 1925.

Is poročila mestnega fizikata.

Leta 1925 je štela Ljubljana približno 55 000 prebivalcev.

Porok je bilo 688 (76 manj kot leta 1924). Otroci se je rodilo — všteti 77 mrtvorojenih — 1588 (101 več kot leta 1924). Od rojencev je bilo 1070 rojenih v porodnišnici, od teh 890 takih, kojih matere stalno bivajo v Ljubljani. Zakonskih novorojenčkov je bilo 1274, nezakonskih 314.

Izmed stalno v Ljubljani stanujočih je umrlo leta 1925. 687 oseb (leta 1924. 720). Umrljivost Ljubljancev je znašala torej 12,5 na tisoč prebivalcev (leta 1924. 13,0). Umrljivost zadnja leta stalno pada in je tako ugodna, da jo dosegajo le najbolj zdrava mesta.

V starosti do 1. leta je umrlo 161 otrok; od 2. do 14. leta 113 otrok; v dobi 15 do 19 let 35 oseb, od 20 do 30 let 266 oseb, v dobi 40 do 59 let 235 oseb, v dobi 60 do 69 let 177 oseb, čez 70 let starih 202 oseb.

Ugodna umrljivost Ljubljancev je utemeljena s tem, da so izostale večje epidemije, ki so bile v letih po vojni razširjene.

Jetika je zahtevala 104 žrtve izmed prebivalstva (l. 1923. 145, 1924. 101), od vseh umrlih je umrlo 15,1% za jetiko; vsak sedmi mrli iz prebivalstva je zapadel tuberkulozi, ki je pobrala petkrat več ljudi kot vse druge nalezljive bolezni skupaj. Prenajpolnjena, slaba, nehigijenska stanovanja, nepravilna prehrana zbog eplošne dragine in brezposelnosti so glavna ovira, da število jetičnih ne pada. Treba je poudariti, da je ustanovitev drž. dispensarija za bolne na pljučih nujna potreba.

Za jetiko je umrlo: v starosti do 1. leta ena deklica, v dobi do 4. leta 4 otroci, od 5. do 15. leta 2 otroka, od 15 do 19. leta 6 oseb, v dobi od 20 do 39 let 58 oseb, od 40 do 59 let 17 oseb, starejših (nad 60 let) 16 oseb.

Tajcev drugih občin je umrlo 105 za jetiko.

Zdravnikov, izvršujočih zdravniško privatno prakso, je bilo v Ljubljani 89, zdravnikov v bolniški praksi približno 50. Babič je v mestu 29.

Razkuševanje se je vršilo v 209 primerih ter to redno pri vsaki infekcijski bolezni, oziroma po njej, večkrat po jetiki (87 krat). Brezplačna ordinacija bolnim mestnim ne-

imovitim se vrši vsak delavnik ob 10. v ordinacijski sobi Mestnega doma.

Seveda so se vršili tudi zdravniški obiski obolelih doma.

Šolski zdravnik je vršil redno nadzorstvo glede zdravja šolskih otrok in šolske higijene.

Pod rednim zdravniškim nadzorstvom je bilo 5345 šolske mladice.

(Konec prihodnjaj.)

Sport.

Cross-Country. pri Pragi. Na približno 6 km dolgi progi se je vršil 14. februarja pri Pragi cross-country, ki se ga je udeležilo 45 seniorjev in 29 juniorjev. Zmagal je Drozda (Kolin) s 26:00,0/10 pred Nedobityjem (Sparta) z 26:00,0/10 in Fialo (Slavia).

Novi rekordi v teški atletiki. V Utrechtu je sunil Basten (lahka sr. teža = 75 kg) 119,5 kg obojernočo s pestnim dvigom na prsi, v peresni teži (do 60 kg) je van der Well obojernočo težno dvignil 72,5 kg, v bantam-teži (do 53 kg) pa je de Wolf obojernočo sunil 92,5 kg. Slednjega pa še prekosil Dunajčan Fr. Strobl, tudi bantam-teža, ki je obojernočo sunil 100 kg, torej skoraj dvojno svojo težo. Za tako lahke atlete pač fenomenalni uspehi.

Veliko število najboljših tekmovalcev se je udeležilo svetovnega mojeststva v umetelnem drsanju za gospode v Berlinu. Uspehi so sledeči: 1. je Dunajčan inz. Böckl, 2. Dunajčan Preisegger, 3. Anglež Paga, 4. Berlinčan Rittberger, 5. Čehoslovak Šliva, 6. Belgijec Zeebroek, 7. Dunajčan Wrede, 8. Norvežan Lie Arne in 9. Nemeec Frank.

Tekmovanje za svetovno mojeststvo v umetelnem drsanju dvojic, ki ga je ves športni svet pričakoval z največjo napetostjo, je končalo s sledečim uspehom: (prvo ime dvojice je ime dame, drugo gospoda): 1. Joly—Brunet (Francija); 2. Scholz—Kaiser (Dunaj); 3. Jarosz—Szabo—Wrede (Dunaj); 4. Hochhalter—Wamperl (Dunaj); 5. Hennie—Lie Arne (Norveška); 6. Muehelt—Page (Anglija); 7. zakonca Hoppe (Opava).

Da počaste spomin lanske leto umrlega, za razvoj avtomobilskega športa velezastužnega športnika in pionirja barona Pierre de Crawhez, prirede Francozi veliko avtomobilsko vožnjo v Saharo. Vzrok temu, da so se odločili za puščavo, je ta, da je Crawhez že l. 1898 poskusil prevoziti Saharo, za takratni čas oiazno-drzno podjetje. Iz Marseille-a se odpeljejo udeleženci v Algier, odkoder se napotijo čez Blida oazo Laghonat v Ghardain, od tod nazaj v Djello in Bouiro.

Kaj je krivo Thunbergovemu neuspehu v Ameriki? Kakor drugi evropski lahkoatleti, n. pr. Houben, Hoff, Ritola in drugi, tudi svetovni mojest v hitrem drsanju Claes Thunberg v Ameriki ni imel sreče. Pravi, da so v prvi vrsti krivi njegovega neuspeha njemu nepoznani predpisi in določbe in drugače napravljena letališča, ki imajo izvanredne kurve, katerim se ni mogel privaditi. Thunberg se bo vrnil 28. februarja, da bo branil svoj naslov pri tekmah za svetovno mojeststvo v Trondhelmu.

Sokolstvo.

Ljubljanski Sokolci priredi, kakor že objavljeno, v soboto dne 27. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma komers na čast svojih bivših in sedanjih članov štirideset-pedeset in šestdesetletnikov. Društveni odbor iskreno želi, da se zberejo na ta večer vsi, ki so bili svoj čas člani našega društva, a delujejo in so včlanjeni danes v drugih bratskih društvih širom naše domovine in vsi, ki so še danes v našem društvu. — V prijetni sokolski družbi si hočemo poklicati v spomin one burne čase, ko se je gradil temelj jugoslovenskemu Sokolstvu in seznaniti Vas, ki ste gradili ta temelj, z mlajšim članstvom. Prav iskreno vabimo na ta sokolski večer vse ostale brate 30 do 40-letnike ter občinstvo sploh; ravno tako iskreno vabimo tudi bratska ljubljanska in okoliška sokolska društva. Zdravo! — Odbor.

To in ono.

Don Juan in njegova soproga. Neki milanski trgovec se vozi pogosto po svojih »trgovskih opravkih« v Rim. Mož je velik don Juan. Zato se je zdelo njegovi boljši polovici stvar sumljiva. Te dni mu je neopažena improblečena sledila. V samotni ulici je šla s gostim pajčolanom na obrazu v mraku mimo njega. Prišedši na vogal se je ozrla. V tem trenutku pa ji je bil ljubezni željni »Ehekrüppel« že za hrbtom. Prijazno jo je povabil seboj v hotel. V umljivem ogorčenju je dvignila dama pajčolan in predno se je gresnik še prav zavedel, je dobil dve krepki zasnici. Nato je odhitela njegova soproga dalje. Mož misleč, da se hoče vreči v v bližini nahajajoče še škarpe, s katere je skočila v samomorilnem namenu že marsikaka nesrečna ženska, je pozabil na skeleče zausnice ter dirjal obupan za njo. Klical jo je z neznimi imeni, jo prosil skesano odpustanja ter ji obljubil odslej večno zvestobo. Ko jo je došel, jo je prijel za roko ter jo komeno v toliko pomiril, da je pristala na to, da je šla z njim pod legitimno zastavo v hotel.

Ločene gospe ne smejo v Ameriko. Newjorške priselniške oblasti so zabranile ločeni soprogi Carla of Cathcart dostop na ameriška tla ter so jo internirale kol nezaheljeno tujko na Ellis Islandu. Lady Cathcart je bila poročena s kapitanom Greyem Warterjem. Ko je kapiten leta 1917 padel, se je poročila s 57-letnim Carlom, ki pa se je dal od mlada ločiti, deloma, ker ni hotel plačati njenih ogromnih dolgov, deloma zato, ker je pričela razmerje z mladim lordom Cravenom. Leta 1923 je odvedel lord Craven ločeno grofico Cathcart v Južno Afriko, kjer sta živela leto dni. Potem sta se razstala in lady Cathcart se je jela baviti s slikateljevanjem. Eden od njenih romanov je imel precejšen uspeh. Pred kratkim se je zaročila z mladim dr matikom Neale-om. Prišla je v Ameriko.

pšer
eni, fco vag, nakladalna postaja Vin-
ovci bl. 115; otrobi drobni, pšen., par. Ljub-
ljana bl. 140; ježice, zlatorumene, fco vag
dol. p. den. 250; konoplja v steblih, fco vag
slav. post. bl. 90; la Portlandement »Salo-
na-Tours, fco vag. Solin: v jutavrečah po 50
kilogramov bl. 40; v papirnatih vrečah po
50 kg bl. 45; v sodih po 150, 180, 200 kg bl.
52.50.

Blago: Bukovi pragovi 260, 16×26×16, feo Jesenice den. 38; smrekovi blodi od 20 cm naprej, od 4 m dolž. in 1.20 m dolž., feo nakladatna post. den. 190; premog kosovec (ca 3500 kalorij), feo vagon Novo mesto, ca 1 tona bl. 170; premog v kockah 100 mm, feo vagon Novo mesto bl. 150; premog orehovec 50 mm, feo vagon Novo mesto bl. 140; premog zdrbc, feo vagon Novo mesto bl. 130; premog rovni, feo vagon Novo mesto bl. 120; premog kosovec (7000 kalorij), feo vago bl. 500; premog kockovec, feo vag. bl. 4⁵ 4 premog orehovec, feo vag. bl. 400; premog zdrbc, feo vag. bl. 350; Kal. 3856-51⁵ 6 vag. Ormož: Kosovec nad 60 mm, z⁵ 36, feo 3 tona

Prihodnji moji doživljaji na ladiji Duh, kjer sem se

Ta prvi dan je bil zame hujši posebno še radi tega, ker je ladija imela mala jadra razpeta in se je dvigala in pogrezala v vetru, ki mu je gospod Mugridge rekel tuleč jugovzhodnik. Ob pol šestih sem po njegovih napotilih priredil mizo v kabini, pripravil namizne pod-

»Primi se vendar za kako reč, ti — ti klada!«

(Dalje prih.)

Naročajte in širite „NARODNI DNEVNIK“

samo prvovrstno in pravo milo „GAZELA“